

Crònica 22: Santiago de Chile

Creuem el cel girant el món cap a l'est, de Sidney a Auckland, cinquanta-cinc minuts de recés a Nova Zelanda i ens tornem a enlairar contra el temps, passem el fus imaginari de les hores i se'ns fa fosc a les tres de la tarda. Ben distrets desembolicant els pastissos i les minúcies que ens serveixen per enganyar la gana, ens enriolem escoltant les traduccions sud-americanes de les pel·lícules. Aquesta vegada anem ben bé amb les mans al cap, encara no ens hem fet amb la guia de Chile i ens desconeixem les coses més pràctiques, no en sabem ni l'hora, ni el valor del peso chileno, ni el temps que hi deu fer. Ja ens ho veiem coll avall, la darrera aturada abans de volar cap a casa, un mes, dos o tres, tot depèn de com gratem la butxaca.

Només enlairar-nos d' Austràlia i ja en tenim nostàlgia, sembla que faci una eternitat que ens vam acomiadar de l'Eugènia i els banys de riu, i és que el temps té la capacitat d'estiregassar-se i encongir-se deformant les nostres percepcions. Ofeguem les penes fantasiejant la propera bogeria, recórrer la costa oest d' Austràlia, dormir a la capota del jeep i creuar desert, terres volcàniques i humitat verda.

Dotze hores de vol i surem sobre la serralada dels Andes, massissos de roca escarpats i recoberts d'una crosta de neu, un decorat retallat i encolat sobre una paper blau clar. Les pessigolles d'emoció s'apoderen del nostre estómac, per uns instants ens marxa el cansament i amb els ulls esbatanats busquem algun racó de finestra entre els caps dels passatgers que belluguen neguitosos per poder gaudir d'aquesta immensitat.

Una bona aterrada. Ens fa gràcia poder llegir les rotolacions, tot són paraules carinyoses que podem entendre sense passar penes. Cap als lavatoris a fer un riuet, ens donen la benvinguda a la finestreta d'immigració, els de l'oficina de canvi ens expliquen que set-cents seixanta pesos chilens fan un euro i els del taulell d'informació ens recomanen agafar l'autobús fins al centre de la ciutat. Anem una mica entumits, deu ser la son, som lents pensant, entenent i movent-nos. Uns taxistes de l'entrada ens fan mofa recriminant que els espanyols estant comprant aquest país amb massa presses i a preu de misèria.

Enfortaguem la targeta al caixer sense saber que li hem de demanar, aquests pesos tenen tants zeros que ens destiroten.

A fora fa bon temps, un sol tímid i un airet fresc. Una noia ens confessa que tots els Chilens estan ben malalts, de dia passen calor, potser s'arriba als vint-i-quatre graus centígrads i de nit les temperatures baixen fins a sota zero.

Des de la finestra guaitem a tort i a dret per assaborir les primeres imatges d'aquesta nova terra, sabem que n'hi haurà algunes que ens calaran fort i seran les que ens apareixeran sense voler només sentir la paraula Santiago.

El paisatge dels voltants de la ciutat podria tenir una retirada a la plana de la Cerdanya amb les muntanyes del Cadí de fons.

La ciutat és més fumada, edificis toscos i un pel destortalats. La darrera parada, "Moneda San Martín", ens baixen de l'autobús oferint-nos el braç com a respall i ens donen la benvinguda a Santiago. Demanem un lloc ben baratet on poder passar la nit i una colla de gent s'aplega desfent-se amb indicacions. "Cuatro cuadras a la derecha mas dos cuadras hacia arriba". Busquem l'hostal Indianas, a tres-cents pesos el matalàs. Cansats però alegres, ens enxampem escoltant les converses dels altres, feia nou mesos

que no enteníem la parla de la gent i ara fem el tafaner captivats per aquestes expressions tant dolces.

Truquem el timbre d'una casa colonial repintada amb colors cridaners, l'Indiana, l'anomenen. Ens obra en Carlos i ens fa passar a la cambra principal, una sala de columnes, llar de foc i sostre alt que faria mitja basarda si no fos que els nous temps l'han erosionat en una mena de comuna hippie. Les portes gegantines de l'antiga sala de ball són els dormitoris de lliteres. És un glaç, el sostre fet de taulons, les lliteres ben ranques i el terra ondulat. Fa olor d'humitat i tot és molt resclosit. Els banys, una sala amb aparell de televisió custodiat per un parell de gats que s'han apropiat del sofà i una cuina sense cap estris, només un armari, el gas i tot de paperets amenaçadors que recorden les virtuts de la higiene compartida. El paper de wàter, les olles i els coberts tornen a anar a càrrec nostre, aquests australians ens mimaven massa i ara sembla que ens estranya aquesta deixadesa. No hi ha vides i les portes no tanquen, tres mantes per cap i desapareixem del món.

Estem rendits, aquí són les set de la tarda del dia vuit d'agost, hem viscut dues vegades el mateix dia, vam deixar Sidney el mateix dia vuit a les deu del matí, no sabem quantes hores reals han passat ni quina hora deuen tenir els de casa. Caiem rendits, dos dies i dues nits entre mantes i ens llevem gairebé malalts, com si ens haguessin apallissat, el cos dèbil i el cap emboirat.

Abans de perdre'ns pels carrers de la ciutat en Carlos ens recomana que no creuem el riu Mapocho – allà mandan a todos los indeseables- diu amb to protector, i és d'aquella mena de consells que et fan néixer el cuquet d'anar a creuar el riu. Enfilem pel carrer Rosas, cap a la catedral de las monjitas, el carrer huèrfanos i la plaça d'armes, tot sota el cerro San Cristòbal.

Autobusos grocs, semàfors rodons, olor de socarrim i tres rombes vermells que delaten on s'amaga el metro. Com si entréssim a casa de la iaia, els carrers se'ns deformen fent de pastissos gegants, olor de pasta de galetes i pa calent, caramels mentolats, àvis amb boina i bastó. Merceries, magatzems de retalls de roba i botigues de medeixes de llana. Noietes que cusen puntes de coixí i d'altres que s'afanyen a fer mitja darrera les vitrines. Botigues de màquines de cosir i estris que conviden a apedaçar, els objectes deuen estar cofois, tot deu se de bon aprofitar, llarga vida als utensils.

Vestits i pastissos de núvia i aparadors plens de relíquies de sants, capalletes lluminoses i ciris violats. Passem pel carrer de l'Ahumada Puente, adoquinat i plegat de quioscs i paradetes de llaminadures, xocolatines i sucre bufat. Reculem ens els nostres pensmanets, un salt cap als temps de la nostra infantesa, mirar la vida d'aquests carrers és com destapar la caixa de la ballarina de farvalans que girava sense parar dins del joier vermell de l'àvia. Les cançons dels cavallitos, les jogines, els paracaigues de bossa que s'obrien quan els llençaves ben rebregats contra el cel, els animalons de p,àtic amb rodes que ens feien de carrutges fent tortes rera el pal. Bosses de pipes, closques a granel i priuletes gegants.

Les noies vesteixen amb malles, sabates de taló i aquells serrells de plomall que havien dut les nostres marones. Cabells foscos, pell bruna, formes arrodonides, ulls amellats i llavis grossos, és una bellesa salvatge, l'herència inca dels primers pobladors es barreja amb ...

Ens diuen que avui celebren el dia del nen, pallassos que pinten la cara i regalen globus, parades de joguines i milers de famílies que passegen carregats amb els infants i les llaminadures de fira.

La disqueria tu musica te les portes obertes i els altaveus encarats cap al carrer, semblen les conçons del torreburno amb lletra de pariure.

Se'ns en van els ulls cap a les botigues de menjar, a l'almazen La Preferida venen de tot, formatges, connes de cansalada virada i empanadilles. Primer fem el pedido al taulell, ens aten un senyor enlairat dalt d'un entarimat de fusta amb un devental ple de ditades, fa cara de salut, llima els gavinetes. ens llesca unes rodanxes d'embotit i ens allarga uns tallets de Chanco mantecoso, mentre ens l'empaqueten amb paper guixut i gansaia paguem a caixa, una taquilla menuda just a l'altre punta de l'establiment, pels forats de la vitrina ens tornen el canvi i un parell de paperets, són els boletos que hem d'entregar per recollir els aliments ben empaquetats.

La plaça d'armes és plena de pintors, parelles que rebolquen el seu amor als bancs rebuscant un bocí de pell calenta entre els abrics i avis que jueun a escacs a les taules de camping de la glorieta.

Comprem els productes basics per cuinar un apat cassolà a un supermercat que s'anomena el Montserrat, semblen enaigats, tot va a bon preu i no parem d'omplir bosses, la xocolata la tenen tancada amb pany i furrellac a la vitrina de la caixa i molts prestatges són plens de farines per cuinar pastisso la noieta que ens despatxa ens demana " un peso de nuestra huerta", no entenem ben res i escarnint les nostres mueques ens ensneya la moneda d'un peso, diu que quan ens tornen el cambi i hi ha monedes petites de peso sueltas és costum que el que despatxa se'n quedi una de propina, aquesta ens la regala perque tingum un record de la nostra primera topada amb el peso. Ensopeguem amb un carrerot ple de restaurants on els cambres xerremecs reciten el menú i gairebé t'empenyen cap dins. " En el Augusto la paella quatre mil, aquí dos mil, muy rico, muy barato, no se quede con ambre, venga a la Julita 2, traiga a su novia para que le perdone todos los pecados. Ens cau la baba, aquí sí que treurem el ventre de penes, estofats, potatges i uns bons retallons de carn, tot el menú per uns mil tristos pesos, un euro i escatx.

Humoristes que fan esclatar la riada a tota la gent que els volta, estatués que revifen amb pocs pesos, animadors guarnits de dinosaures que fan dansar als infants, un bullici festiu i familiar, una festa major al mig dels carrers de santiago. Porten els andons a coll, embolcallats amb mantes i protegits sota el pit. Els menuts que ja caminen segueixen els pares fent saltirons, alguns van estacats del canell per no predre's entra la riuada de gent que passeja. La vida al carrer és una fira, una festa de nens cada dia. Les mares amamenten als nouvinguts assegudes als bancs de la plaça i els pares les arreceren amb la manta, és un ambient dolç i alegre qu convida a procrear.

Ens enriolem llegint els retols de ferro rovellat que pengen sobra la repisa de les botigues, n'hi ha de ben curiosos, el gremi dels malaters tenen un carrerot ple de "maleterias" i els que fan cordills, "Cordoneria Beltran e hijos" arrossequen l'herència familiar.

El Mall, centro comercial, són uns grans magatzems impersonals, d'aquells que es podrien trobar arreu de l'esfera consumista, una xuclada global de les cadenes de menjar rapid, botigues d'esport i electrodomestics, escales mecaniques i vitrines que difuminen els tarannàs i revifen l'instint de

posessió. Galeries que s'enlairen al costat de les paqueterias i les botoneries, revisteros improvisats a les escales del veïnat i tot d'aparadors plens de puntes i encaixos, un toc rústic i viu. Els sabaters s'han repartit el carrer i embulen les sabates " se lustra a 3000 pesos" i venedors d'antenes de televisió que criden amb una cantarella deixada "antenas a mil pis". Parades de barres de xocolata amb amametlles i carretes que couen salsitxes. Els ciclocarros passen avis i nens, i alguna noieta que aprofita per fer ganxet. Ballarins que passen el plataret, predicadors que speren la redempció i jugadors d'escacs que busquen la revenja apuntelant el taulell a qualsevol racó pla. Quan fosqueja apareix un carrerot de telescopis per mirar els estels i bruixes que planten la taula i l'espelma per llegir les mans. Els carabineros passen ensacats dins dels tratges verds, recolzant les amns sota el pit i aixecant d'una revolada a totes les pradestes que havien fet l'estesa sobre les mantes, la vorera es buida i els farcells corren d'un braç a l'altre fins que tornen a omplir els carrers de més avall.

El passeig de l'Almeda és ple de locals enumerats que revenen llibres llegits, replans de botigues esgrogueïdes amb olor de paper humit i personatges encoltats sota el seu ulleram que devorn comics i reliquies de les bones.

Hem tastat el lomo de pobre con papas de cala rosita, una mestressa d'aquelles que et fa marxar rebotit. Diu que cuina la millor xixa de chile i ningú que dini a casa seu farà cara de denerit. Me alegra que paseen, ens diu ben emocionada, i ens treu un retrato del sai baba, gairebé no el reconeixem , el baba que beneraven els indis no era pas tant pelut, va passar un mes a l'india fent meditació a l'ashram daquest profeta, i va tornr plena de salut i fe.

A l'alberg ja comencem a fer amistats, una noi de nova zelanda ens persegueix per demanar-nos paraules d'amor, vol conquistar una noieta Chilena i amb un parell de dies ja remuga un tou de frases del diccionari espanyol. Els de la republica Checa preiquen per una Europa unida i la tropa d'alemanys ens culpen de deixar el gas obert i els plats bruts. La comunitat de viatgers del món que s'agrupa per clans, s'excussa amb estereotips i brinda amb vi de cartró. L'esteven s'escapa del grup de viatgers fumats que no es cansen de repetir els mateixos rituals de fraternitat, només té vint-i-un anys i ha recorregut mig món, és un noi especial , parla de la vegada que va creuar fins a tocar Xina amb el transiverià i de com ha arribat a Choquequirao pel camí traçat pels inques, té la veu d'un rondellaide i ens deixa fascinats.

13 d'agost, dia de paro nacional. Eseye 13 de agosto, todo aquel que se sienta tropellado en sus derechos, tiene la oportunidad de manifestar su descontento y sumarse con diversas acciones a esta jornada historica con la cual dejaremos en claro que los trabajadores tambien somos Chile. Central unitaria de Trabajadores.

Tenim son de dia i gana de nit.